

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Revidering av nationella lax- och havsöringsstrategin samt ålförvaltningsplanen

Kustens fiskeriområdesdagar 23.9.2025 Åbo

Olli Ylönen
12.8.2025

Arbetets syfte, resurs och mål

- Den tidigare nationella lax- och havsöringsstrategin för Östersjöområdet hade utarbetats fram till år 2020. I och med den nya lagen om fiske har en del åtgärder redan genomförts och det har skett betydande förändringar i laxbestånden. Uppdateringen finns som en skrivelse i regeringsprogrammet.
- Europeiska kommissionen har begärt en uppdatering av ålförvaltningsplanerna eftersom ålbeståndet har försvagats kontinuerligt.
- För år 2025 har Jord- och skogsbruksministeriet finansierat 1 årsverke vid Egentliga Finlands NTM-central för uppdateringsarbetet (Ylönen).
- Målsättningen för lax- och havsöringsstrategin är ett principbeslut av statsrådet och för ålförvaltningsplanen övervägs status som landsomfattande plan för förvaltning av fiskresurserna.

Revideringen av lax- och havsöringsstrategin

- Beredning i ett brett samarbete med intressentgrupper
- I uppföljningsgruppen för lax- och havsöringsstrategin och fiskvägsstrategin finns över 40 medlemmar: JSM, MM, NTM-centraler, olika fiskargrupper, forskning, handel, regionala förbund, föreningar, WWF, energibranschen m.fl.
- År 2025 hålls totalt 8 Teams-möten (4 på våren och 4 på hösten) samt ett möte i Helsingfors. Alla åtgärder har nu en gång gått igenom tillsammans.
- På höstens möten granskas helheten och man diskuterar åtgärder för snabbare reaktivitet i fiskeregleringen. Även presentationer om bl.a. regleringen av laxfisket i Norge, om värdekedjorna för laxfisket m.m.

Att fundera på innan årets slut

- Framträtt behov av snabbare reglering i en situation där det stiger alarmerande få laxar i älvarna. Åren 2023 och 2024 har varit svaga laxår i Torne älv, 2025 något bättre.
- Tidigare har man granskat ett glidande medeltal över fyra år för smoltproduktionen och lekbeståndet, eftersom årsklasserna varierar.
- För havsöringsbestånden är det svårt att fastställa ett motsvarande lekbeståndsmål som för laxen.
- I havsområdet har EU-regleringen (laxkvoter m.m.) och regleringsprocesserna tillsammans med Sverige i Torne älv olika tidsperspektiv.
- Vad innebär och hur är det juridiskt möjligt med en snabbare reglering av yrkesfisket i havsområdet och fritidsfisket i älv-/havsområdet?

Uppdatering av ålförvaltningsplanen

- Förvaltningsplanen grundar sig på EU:s rådets ålförordning (1100/2007), och motivet till uppdateringen är kommissionens brev (2023) där medlemsstaterna ombeds utvärdera och vid behov uppdatera planerna.
- Som stöd för uppdateringen har Naturresursinstitutet hållit en ålworkshop hösten 2024 och tagit fram en bakgrundsutredning (opublicerad).
- NTM-centralen i Egentliga Finland (Ylönen) utarbetar förvaltningsplanen i samarbete med Jord- och skogsbruksministeriet samt Luke, med hörande av intressenter.
- Målet är att minst 40 % av det antal ålar som i naturtillståndet beräknas ha vandrat till lek ska nå lekvandringen. Det är dock något svårt att fastställa vilken mängd som jämförelsen ska göras mot (Luke)!
- Fisket ska minska med 50 % jämfört med nivån 2004–2006.

Utmaningar

- Ålen klassades som akut hotad år 2019.
- Mängden glasålar har kollapsat sedan 1980-talet.
- Orsakerna är inte exakt kända, men i hela Europa har dammar, olagligt fiske och handel med glasålar, fiske, klimatförändringar, sjukdomar (*Anguillicoloides crassus*), miljögifter m.m. tillsammans och var för sig påverkat bestånden.
- Finlands förvaltningsplan är kopplad bl.a. till lax-, havsörings- och fiskvägsstrategierna, restaureringsförordningen m.m.
- ICES arbetsgrupp för ål (WGEEL) rekommenderar en fiskeridödlighet på 0 %, alltså även för fiske av glasålar.
- Hittills har det nästan varje år kunnat planteras in varierande mängder ål i Finland, och under de senaste åren har KKL skött importen från Frankrike (karantän i Sverige).

Att fundera på innan årets slut

- Utsättningar ovanför vandringshinder är ett problem – trots nuvarande överflyttningar dör många fiskar under lekvandringen i turbinerna.
- Även om inga ytterligare utsättningar görs kommer fiskar att vandra ut från insjöområdena i flera årtionden framöver.
- Fiske och försäljning är för närvarande tillåtna utan undantagstillstånd endast i juli (i havsområdet är ålen helt fredad för fritidsfiskare).
- För överflyttningar krävs undantagstillstånd från NTM-centralerna (Livskraftscentral) för fiske åtminstone under våren – hur blir det med dessa på längre sikt?